

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
14.05.2021

Зеленодольск
шәһәре

КАРАР
№ 1032

«2021 – 2025 елларга Зеленодольск муниципаль районында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2014 – 2020 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 ел, 2 ноябрь, № 837 карары нигезендә (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 28.05.2015 ел, № 380, 12.11.2015 ел, № 849, 04.02.2016 ел, № 66, 22.07.2016 ел, № 499, 15.05.2017 ел, № 285, 02.04.2018 ел, № 201, 29.08.2018 ел, № 731, 16.04.2019 ел, № 296, 20.08.2019 ел, № 690, 27.04.2020 ел, № 336, 13.07.2020 ел, № 578, 19.03.2021 ел, № 147 белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып), Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРЭ:

1. «2021-2024 елларга Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү» муниципаль программасын расларга (кушымта).

2. «Зеленодольск муниципаль районы финанс-бюджет палатасы» муниципаль учреждениесе житәкчесенә элге карарны гамәлгә ашыру белән бәйлә чараларны финанслау, тиешле финанс елына Зеленодольск муниципаль районы бюджетында расланган ассигнованиеләр чикләрендә тормышка ашырырга.

3. Зеленодольск муниципаль районының Васильево штп, Карамалы Тау штп башлыкларына «2021 – 2025 елларга шәһәр жирлегендә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» программасын эшләүне тәкъдим итәргә.

4. Зеленодольск муниципаль районы авыл жирлекләре башлыкларына «2021-2025 елларга авыл жирлегендә янғын куркынычсызлыгын тәмин итү» программасын эшләрүне тәкъдим итәргә.

5. Зеленодольск муниципаль районы предприятиеләре, оешмалары һәм учреждениеләре житәкчеләренә, аларның хокукый формасына карамастан, программа чараларын бюджеттан тыш чыганаclar хисабына үз вакытында башкаруны тәмин итәүне тәкъдим итәргә.

6. Әлеге карарны Зеленодольск муниципаль районы Советы аппаратының жәмәгәтьчелек һәм массакуләм мәгълүмат чаралары белән элементә бүлеге начальнигына Интернет челтәрендәге Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмати сайтында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) урнаштырырга.

7. Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитетының «2014 - 2020 елларга Зеленодольск муниципаль районындагы халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, су объектларында кешеләрнең янғын куркынычсызлыгын һәм иминлеген тәмин итү» муниципаль максатчан программасын раслау турында» 2014 елның 31 октябрәндәге № 2288 карарын (Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 16 июлендәге №1454, 2020 елның 25 маендагы № 920 карарлары белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) үз көчен югалткан дип санарга.

8. Әлеге карарның үтәләшен контрольдә тотуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Житәкче

И. Р. Ганиев

ПАСПОРТ

Программаның исеме	«2021 – 2025 елларга Зеленодольск муниципаль районында халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» муниципаль программасы (алга таба-Программа)
Программаның дәүләт заказчысы	Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчеләр	- «ЗМР ГО һәм ГТХ эшләре буенча идарәсе» МБУ; - ТР буенча Россия ГТХМ Баш идарәсенә ДЯКХ ФЯКХ 8 федераль янгын сүндерү-коткару отрядының; - «ЗМР төзелеш һәм инфраструктура үсеше департаменты» МБУ.
Программаның максаты	Халыкка, икътисадка һәм табигый мохиткә, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән, су объектларында янгыннардан һәм һәлакәтләрдән китерелгән социаль, икътисади һәм экологик зыянны минимальләштерү.
Программаның бурычлары	1. Янгыннар куркынычын социаль яраклы дәрәжәгә кадәр киметү, шул исәптән янгын нәтижәсендә һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләр санын киметүгә дә кертеп; 2. Зеленодольск муниципаль районы халкының, территорияләренә һәм инфраструктур объектларының табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклануын арттыру, аларның тискәре нәтижәләрен йомшарту, гражданнар оборонасы өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру; 3. Зеленодольск муниципаль районының су объектларында халыкның тормыш иминлеген арттыру.
Программаның гамәлгә ашыру вакытлары һәм этаплары	2021-2025 еллар
Программа бүлекләре исемлеге	1. «Янгын куркынычсызлыгы»; 2. «Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр куркынычын киметү һәм нәтижәләрен йомшарту»; 3. «Су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү»

Еллар
 һәм
 чыганақлар
 буенча
 бүлеп,
 Программаны
 финанслау
 күләмнәре

Программаны финанслауның гомуми күләме
 251187,201 мең сум, шул исәптән түбәндәгеләр акча хисабына:

- ЗМР бюджеты-60191,501 мең сум;
- жирлек бюджеты-6223,70 мең сум;
- бюджеттан тыш чыганақлар-184772,0 мең сум.

Финанслау чыганақлары	Программаны тормышка ашыру еллары. мең сум.					Тормышка ашыру чорында барлығы
	2021	2022	2023	2024	2025	
Муниципаль бюджет	2021	2022	2023	2024	2025	60191,501
Жирлек бюджеты	12032,672	12036,624	12040,735	12040,735	12040,735	6223,70
Бюджеттан тыш чыганақлар	1728,50	1323,20	1367,2	902,40	902,40	184772,0
Барлығы	36635,00	31884,00	39005,0	38604,00	38644,00	251187,201

Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре

Программа чараларын гамәлгә ашыру 2025 елга түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:

- янгыннарда һәлак булуның индивидуаль куркынычын киметергә;
- янгыннарда имгәнүнең шәхси куркынычын киметергә;
- чакыру урынына беренче янгын бүлекләренең килү уртача вакытын тәмин итәргә:
- шәһәр буенча-7,9 минут,
- авыл жирлегендә – 16,3 минут;
- жан башына янгыннар ешлығын киметү;
- гадәттән тыш хәлләрдә кешеләр һәлак булу очрақларын минимальләштерергә;
- Зеленодольск янгын саклау гарнизонының гадәттән тыш хәлләргә реакция белдерү өчен 100 процент эзерлек дәрәжәсен саклап калырга;
- гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча территориаль ярдәмче системасы белгечләрен ГО һәм ГТХ өлкәсендә уку өчен ел саен жиберүне тәмин итәргә;
- су объектларында һәлак булган кешеләр (бигрәк тә балалар) санын киметү.

1. Агымдагы халәткә характеристика, төп проблемаларны формалаштыру, Зеленодольск муниципаль районының жәмәгать

иминлеген тээмин итү өлкәсен үстерүнең социаль, финанс-икътисадый һәм башка куркынычларын анализлау.

«2021 – 2025 елларга Зеленодольск муниципаль районында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янғын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тээмин итү» программасы (алга таба – Программа) «2021 – 2025 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янғын куркынычсызлыгын һәм кешеләрнең куркынычсызлыгын тээмин итү» дәүләт программасы нигезендә эшләнде (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 2 ноябрәндәге №837 карары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 28.05.2015 ел, № 380, 12.11.2015 ел, № 849, 04.02.2016 ел, № 66, 22.07.2016 ел, № 499, 15.05.2017 ел, № 285, 02.04.2018 ел, № 201, 29.08.2018 ел, № 731, 16.04.2019 ел, № 296, 20.08.2019 ел, №690, 27.04.2020 ел, №336, 13.07.2020 ел, № 578, 19.03.2021 ел, № 147 карарлары белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып).

Программа гражданнарны табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау дәрәжәсен күтәрүгә, янғын куркынычсызлыгы һәм су объектларында кешеләр иминлеген тээмин итүгә, гражданнар оборонасы, кешеләрне коткару, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне саклауга һәм гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә зыян күргән халыкка ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру даирәсенә агымдагы торышына анализ күрсәткәнчә, соңгы берничә ел дәвамында билгеләп үтелә торган Зеленодольск муниципаль районы территориясендә һәм халыкның ижтимагый иминлеген тээмин итү эшчәнлегә нәтижәләренәң уңай тенденцияләре саклана.

Климатның глобаль үзгәрүе, хужалык эшчәнлегә барышында яисә зур техноген аварияләр һәм катастрофалар нәтижәсендә барлыкка килә торган гадәттән тыш хәлләрнең табигый һәм техноген куркынычлары, элеккечә халык һәм икътисад объектлары өчен зур куркыныч тудыра. Янғын куркынычсызлыгының тиешле дәрәжәсен тээмин итү һәм янғын нәтижәсендә югалтуларны минимальләштерү районның тотрыклы социаль-икътисади үсешендә мөһим фактор булып тора.

Узган елларда булган гадәттән тыш хәлләргә анализ, Зеленодольск муниципаль районы өчен транспорт һәлакәтләре һәм катастрофалар, техноген һәм көнкүреш янғыннары, электр энергетикасы системаларында һәм жылылык челтәрләрендә аварияләр, табигый гадәттән тыш хәлләр күбрәк хас булуын, күрсәтте. Әлеге гадәттән тыш хәлләр, кагыйдә буларак, кешеләрнең гомере, зыян күрүчеләр булу, шактый матди зыян китерү белән бәйле.

Техноген һәм табиғый характердагы куркыныч янауның югары дәрәжәсен, районның тотрыклы социаль-икътисады үсеше өчен гадәттән тыш хәлләрнең тискәре нәтижәләрен саклап калу шартларында Зеленодольск муниципаль районы иминлеген тәмин итүдә мөһим элементларның берсе - халыкны һәм территорияләрен саклауны дәрәжәсиз оештыру. Район халкының имин тормыш эшчәнлеген өчен шартлар булдыру, матди зыянны киметү һәм гадәттән тыш хәлләр аркасында кешеләрнең үлем очрақларын киметү, икътисади потенциалны саклап калу һәм халыкның тормыш сыйфатын арттыру өчен мөһим фактор булып тора.

Проблеманың актуальлеген гадәттән тыш хәлләр куркынычын киметүне һәм кеше, табиғый һәм икътисады потенциалны югалтуларын жирле үзидарә органнарының имин яшәве һәм гамәлләрен координацияләү өчен шартлар тудыру буенча өстенлекле юнәлешләрдә матди һәм финанс ресурсларын туплау юлы белән тәмин итүдән гыйбарәт. Климатның глобаль үзгәрүе, хужалык эшчәнлегенә яки зур техноген аварияләр һәм катастрофалар нәтижәсендә барлыкка килә торган табиғый һәм техноген гадәттән тыш хәлләр хәвеф-хәтәрләре Зеленодольск муниципаль районы халкы һәм икътисад объектлары өчен зур куркыныч тудыра. Муниципаль программаны тормышка ашыру халыкны һәм район территориясен табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән һәм янгыннардан ышанычлы саклауны тәмин итү дәрәжәсенә йогынты ясый торган хәвеф-хәтәрләрен киметү юлы белән районның алга таба социаль-икътисади үсешенә куркынычсыз шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

Социаль рисклар түбәндегеләр булырга мөмкин:

- 1) гражданныр тормышы иминлеген культурасын формалаштыру һәм үстерү белән бәйлә проблемалар;
- 2) эшсезлек дәрәжәсе;
- 3) халыкның керем дәрәжәсе кимүе һәм аз керемле гражданныр саны артуы.

Финанс-икътисады хәвеф-хәтәрләр (рисклар) бюджет чыганақларыннан тиешенчә финанслау булмау аркасында барлыкка килергә мөмкин.

Башка рискларга түбәндәгеләрне кертергә мөмкин:

- 1) шәхси файдаланудагы предприятиеләрнең һәм көнкүреш техникасының төп чараларының яңарту темпларын киметү;
- 2) масштаблы табиғый һәм техноген һәлакәтләр буларак жиңеп булмый торган көч шартлары барлыкка килү.

2. Жәмәгать иминлеген тәмин итү өлкәсендә муниципаль сәясәт өстенлекләре, муниципаль программаның максатларын һәм бурычларын

кыскача тасвирлау, тиешле максатчан индикаторларның составын һәм мәгънэләрен һәм бурычлар күрсәткечләрен нигезләү

Зеленодольск муниципаль районының тотрыклы социаль-иқътисадый үсешенә мөһим шарты булып комплекслы жәмәгать иминлеге системасын эзлекле рәвештә булдыру һәм камилләштерү тора.

Жәмәгать иминлеген тәмин итү өлкәсендә муниципаль сәясәт өстенлекләренә халык һәм район территорияләренә куркынычсызлык һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау дәрәжәсен күтәрү, янғын куркынычсызлыгын һәм су объектларында иминлекне тәмин итү керә.

Муниципаль программаның максаты-халыкка, иқътисадка һәм табигать тирәлегенә, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән, янғыннардан һәм су объектларында булган һәләкәтләрдән килгән социаль, иқътисади һәм экологик зыянны минимальләштерү.

Муниципаль программа максатына ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү карала:

- янғыннар куркынычын социаль кабул итү дәрәжәсенә кадәр киметү, һәләк булучылар санын кыскарту һәм янғын нәтижәсендә жәрәхәтләр алган кешеләр санын киметү;
- Зеленодольск муниципаль районы халкының, территорияләренә һәм инфраструктура объектларының табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклануын арттыру, аларның тискәре нәтижәләрен йомшарту, гражданның оборонасы өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;
- Зеленодольск муниципаль районының су объектларында халыкның тормыш иминлеген арттыру.

Әлеге бурычларны хәл итү бары тик муниципаль хакимият һәм жирле үзидарә органнарының төп эшчәнлеге кысаларында гына нәтижәле башкарыла алмый. Озак вакытлы стратегия булу һәм хезмәттәшлек итүнең оештыру-финанс механизмнарын куллану, иқътисад субъектлары һәм жәмгыять институтларының көчләрен һәм концентрациясен координацияләү таләп ителә.

Дәүләт һәм муниципаль программаларның башлангыч идеясе башкарма хакимият органнары функцияләрен муниципаль программаны башкаручыларның предметлы өлкәсен төп проблемаларын (бурычларын) хәл итү максатларын гамәлгә ашыру юлы белән аларның сан яғыннан тасвирлау юлы белән формалаштырудан гыйбарәт.

Максатларга ирешү мәгънэләрен күрсәтергә тиешле күрсәткечләр системасы аша түбәндәгеләр ачык булырга тиеш:

- планлаштырылган нәтижәгә ирешү дәрәжәсе;
- планлаштырылган эффект дәрәжәсенә ирешү тизлеге.

Шул ук вакытта күрсәткечләр системасы максатларга ирешү һәм бурычларны хәл итү өчен бүлеп бирелгән ресурслар белән турыдан-туры бәйләнгән булырга тиеш.

Программаны тулысынча гамәлгә ашыру һәм куелган максатларга ирешү һәм бурычларны хәл итү ихтималын киметә торган хәвеф-хәтәрләргә анализ, түбәндәге хәвеф-хәтәрләргә аерып күрсәтергә мөмкинлек бирә:

1. Программаны финанслауны тәмин итү risks. Муниципаль программаны финанслауны тәмин итү risks (ликвидацияләү risks) программаның шактый дәвамлылыгы нәтижәсендә барлыкка килә. Шул ук вакытта, бүген барлыкка килгән өчәллек бюджет планлаштыру системасын һәм дәүләтнең зур финанс резервлары булуын исәпкә алып, Программаны тормышка ашыру risks, финанслау житәрлек булмау нәтижәсендә, минималь дип санарга мөмкин.

2. Программаны тормышка ашырганда тоткарлыklar барлыкка килү risks. Программаны гамәлгә ашырганда (операция risks) тоткарлыklar барлыкка килү risks эшчәнлекнең түбән нәтижәләгә, шул исәптән башкаручыларның хаталары, хокук бозулар кылган, муниципаль берәмлекләр инфраструктурасының эзәр булмавы (идарә, мәгълүмати, финанс һ.б.) аркасында барлыкка килә. Әлеге risk төре кысаларында түбәндәге risk төрләрен билгеләргә мөмкин:

- башкаручыларның risks - җаваплы башкаручыларның квалификациясе житәрлек булмау аркасында Программаны гамәлгә ашыруда проблемалар туу ихтималы. Шулай ук әлеге төр riskка Программаны гамәлгә ашыру кысаларында башкаручылар тарафыннан үз хезмәт урыныннан законсыз файдалану куркынычы да керә;
- технологик инфраструктураның камил булмавы risks - алдына куелган бурычларны хәл итүгә инфраструктураның эзәр булмавы Программаны гамәлгә ашыруда тоткарлыкка китерергә мөмкин.

3) Институциональ risk. Институциональ risk - тормыш эшчәнлегә иминлегә культурасын формалаштыру институты, гражданныр яклавы системасы, ирекле янгын саклау системасы кебек төп институтларны формалашу һәм үсеше белән соңару сәбәпле, Программаның тулы күләмдә үтәлмәчәгә ихтималы.

4) Тышкы riskлар. Тышкы riskларга, Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгә күрсәткечләренә илдәгә, икътисадый кризис һәм башка илләрдәгә тотрыксыз икътисади вәзгыятьнең йогынтысын күздә тоткан, икътисадый riskлар керә, Шәхси файдаланудагы предприятиеләренә һәм техниканың төп чараларының яңарту темпларының кимүе бу очракта һәлакәт күрсәткечләренә,

техноген характердагы гадэттэн тыш хэллэр санының, су объектларында янғыннарның һәм алардан килгән зыяннарның артуына китерергә мөмкин.

Экстремаль климатик күренешләрдә (аномаль эссе жәй, салкын кыш һ.б.) барлыкка килергә мөмкин булган табигый хәвеф-хәтәр башка мөһим тышкы риск булып тора. Мондый күренешләр табигый характердагы гадэттэн тыш хэлләр, янғыннар, су объектларында һәлакәтләр һәм аларның нәтижеләре күрсәткечләренә йогынты ясарга мөмкин.

Шәхси иминлекне тәмин итүгә халыкның түбән мотивациясе һәм психологик әзерлеге житәрлек булмау risks. Халыкның шәхси куркынычсызлыкны тәмин итүгә түбән мотивация һәм психологик әзерлеге булмау (мәсәлән, ирекле янғын сакчылыгында катнашудан баш тарту) risks Программаны тормышка ашыруда тоткарлаучы фактор булырга мөмкин.

Каршы тору мөмкин булмаган көч шартлары барлыкка килү risks. Масштаблы табигый һәм техноген һәлакәтләр, сугышлар (кораллы конфликтлар) һәм башкалар кебек жиңеп булмый торган көч шартлары барлыкка килү куркынычы. Risks белән нәтижелә идарә итү Программаны башкаручыларның жаваплылыгы өлкәсенә керә.

Программаны тормышка ашыру risks белән идарә итү максатыннан, аңа Программаны гамәлгә ашыруның ышанычлылыгы һәм нәтижеләлегенә, Программа бүлекләренә, эчке контрольнең нәтижеләлегенә, законнарға туры килүенә юнәлдерелгән чаралар кертелгән.

Гадэттэн тыш хэлләр risks киметү һәм максатчан программа методын кулланмыйча имин тормыш эшчәнлеген тәмин итү мәсьәләсен хәл итү risks ихтималын аеруча билгеләп үтәргә кирәк, бу түбәндәгеләр белән бәйле:

- Зеленодольск муниципаль районында куелган проблемаларны хәл итүне тәмин итә торган чараларның бөтен комплексын сайлаганда кирәкле Программаны билгеләү һәм формалаштыру мөмкинлеге булмау;
- халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы янаулардан саклау чараларына финанс чараларын кертүнең нәтижеләлеген бәяләү мөмкин булмау;
- гадэттэн тыш хэлләр куркынычын киметүгә һәм аларның социаль-икътисадый нәтижеләрен йомшартуға юнәлдерелгән чаралар составын формалаштырганда системалы һәм комплекслы алымнарны тулы һәм нәтижелә куллану мөмкинлеге булмау;
- проблеманы хәл итүне һәм аларны гамәлгә ашыруның эзлекләлеген тәмин итә торган барлык чаралар комплексын координацияләүнең нәтижелә механизмнары булмау;

- бу максатларга ирешү өчен бүлеп бирелгән ресурслар белән идарә итү һәм идарә итү системасының төп элементларының сыгылмалылыгы житәрлек булмау.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген бәяләү күрсәткечләре системасына муниципаль программаның билгеләнгән бурычларын үтәүне һәм көтелә торган ахыргы нәтижеләрен характерлаучы күрсәткечләр кертелгән.

Комплекслы жәмәгать иминлеге системасын формалаштыру һәм камилләштерү район халкын гадәттән тыш хәлләрдән, янгындан саклау дәрәжәсен күтәргә, терроризм һәм экстремистлык күренешләрен булдырмауга ярдәм итәчәк.

3. Программаның бүлекләре исемлеге, шулай ук аларны үтәү нәтижеләренә муниципаль программаның максатчан индикаторлары белән үзара бәйләнеше турында белешмәләр

Муниципаль программага түбәндәге бүлекләр керә:

1. «Янгындан куркынычсызлыгы»;
2. «Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр куркынычын киметү һәм нәтижеләрен йомшарту»;
3. «Су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү».

«Янгындан куркынычсызлыгы» бүлеге кысаларында янгындан куркынычын социаль яраклы дәрәжәгә кадәр киметү каралган, шул исәптән янгындан нәтижәсендә һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләр саны кимүне, матди зыянны минималләштерүне дә кертәп.

Максатчан программа метод белән бурычларны хәл итү зарурлыгын нигезләү:

янгындан куркынычсызлыгына каршы көрәштә тискәре тенденцияләргә жинү өчен Зеленодольск муниципаль районы башкарма хакимияте органның, жирле үзидарә органның һәм район авыл жирлекләргә башкарма хакимияте органның, учреждениеләрнең, предприятиеләрнең, оешмаларның, ижтимагый берләшмәләрнең, гражданның максатчан, координацияләнгән гамәлләргә кирәк. Бердәм максат белән күздә тотып берләштерелгән масштаблы төрле бурычларны уңышлы комплекслы хәл итү, бары тик системалы якин килүне гамәлгә ашыручы программа-максатчан алымнарны кулланып кына мөмкин. Янгындан куркынычсызлыгын тәмин итү проблемасын хәл итүдә, ресурс белән тәмин ителгән программа-максатчан методны кулланып, вазгыятьнең үсеш ихтималы югары булуы түбәндәгеләр белән бәйле :

- янгындан куркынычсызлыгына һәм аварияләрдә һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләр санының артуы;

- янгынардан һәм аварияләрдән килгән зыяның артуы;
- янгың сүндерү һәм авария-коткару эшләрен башкарганда янгың сүндерү бүлекчәләренә эш нәтижәләгә кимүе;
- янгың куркынычсызлыгын тәмин итү буенча ведомствоара координацияләү чараларын югалтуы;
- бюджет акчаларын нәтижәсез файдалану, шул исәптән приоритетларны һәм максатларны дәрәжә билгеләмәү һәм (яки) кабатлау аркасында да.

Моннан тыш, югарыда күрсәтелгән проблемаларны максатчан планлаштыру ысулларын кулланмыйча хәл итү кирәкле нәтижәләргә ирешү сроklarын, шулай ук финанслау күләмнәрен арттыруга китерергә мөмкин, һәм үсешнең мондый варианты төшереп калдырылырга тиеш.

Төрле бюджет финанславы шартларында янгынарны, аварияләрне һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне килеп чыгу куркынычын киметү һәм аларның нәтижәләрен йомшарту бурычларын хәл итүгә Программа чараларын эшләү, түбәндәгеләрне исәпкә алып, дифференциацияләнгән якин килүне күздә тоты:

- халыкны һәм территорияләрне янгынан, табигый һәм техноген характердагы һәлакәтләрдән һәм гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, Зеленодольск муниципаль районы башкарма хакимияте органнары һәм районның җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне һәм йөкләмәләрне бүлешү;
- булган һәм потенциал хәвеф-хәтәрләр, аларны нәтижәле киметү мөмкинлекләре;
- икътисад һәм социаль өлкә объектларының торышын һәм сакланышын, шулай ук килеп туган хәлләрне һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын исәпкә алып, системалы мониторинг һәм фаразлау зарурилыгы.

«Янгың куркынычсызлыгы» бүлеген эшләгәндә Программа чараларын гамәлгә ашыруны тәмин итә торган түбәндәге төрле вариантлары каралды:

- халыкның, территорияләрнең һәм инфраструктура объектларының янгынардан, аварияләрдән һәм башка гадәттән тыш хәлләрдән саклануын арттыру;
- гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бердәм дөүләт системасы эшчәнлеген камилләштерү;
- кирәкле янгың сүндерү бүлекчәләрен булдыру һәм үстерү.

Куркынычсызлык дәрәжәсен күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар үткәрүгә карата әлегә бүлекне гамәлгә ашыру вариантларын сайлау территориаль янгынарның riskын бәяләү һәм анализлау нәтижәләренә нигезләнде.

Минималь вариант, янгынарны һәм аварияләрне кисәтү өлкәсендә финанслауның хәзерге вакытта гамәлдә булган механизмнарын кулланып,

сакланганлыкның торышын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар комплексын эшләүне һәм нигезләүне күздә тоту. Шулай ук вакытта куелган максатларга ирешү тәмин ителми. Әлеге вариант күрсәткеләрне яхшы якка принципияль рәвештә үзгәртә алмый һәм аны кичектерелгән проблемалар стратегиясе буларак тасвирларга мөмкин.

Максималь вариант халыкның, территорияләрнең һәм объектларның сакланышы озак вакытка исәпләнгән перспективага тәмин ителгән шартлар һәм механизмнар булдыруны күздә тоту. Аны үтәү Зеленодольск муниципаль районы территориясендә хәвеф-хәтәрләрне киметү һәм янғын нәтижеләрен йомшарту өлкәсендәге мәжбүри бурычларны хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк.

«Янғын куркынычсызлыгы» бүлеге янғын куркынычсызлыгын тәмин итүнең заманча технологияләрне алга таба да тормышка ашыруга юнәлдерелгән.

«Янғын куркынычсызлыгы» бүлегенең төп максатлары, бурычлары, чаралары, төп көтелгән ахыргы нәтижеләрен тасвирлау:

Бүлекнең максаты-янғын куркынычын социаль кабул итәрлек дәрәжәгә кадәр киметү, шулай ук исәптән янғын нәтижеләрендә һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләр санын киметүне көтү.

Аңа ирешү өчен түбәндәге төп бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Территорияләрне һәм объектларны янғынга каршы саклау системасын үстерү һәм камилләштерү.

2. Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан Дәүләт янғынга каршы хезмәте (ГПС) бүлекчәләренең эшчәнлеген үстерү һәм камилләштерү, Ирекле янғыннан саклау (ДПО) бүлекчәләренең сакланышын һәм үсешен тәмин итү, аларны техник яктан яңадан тәмин итү.

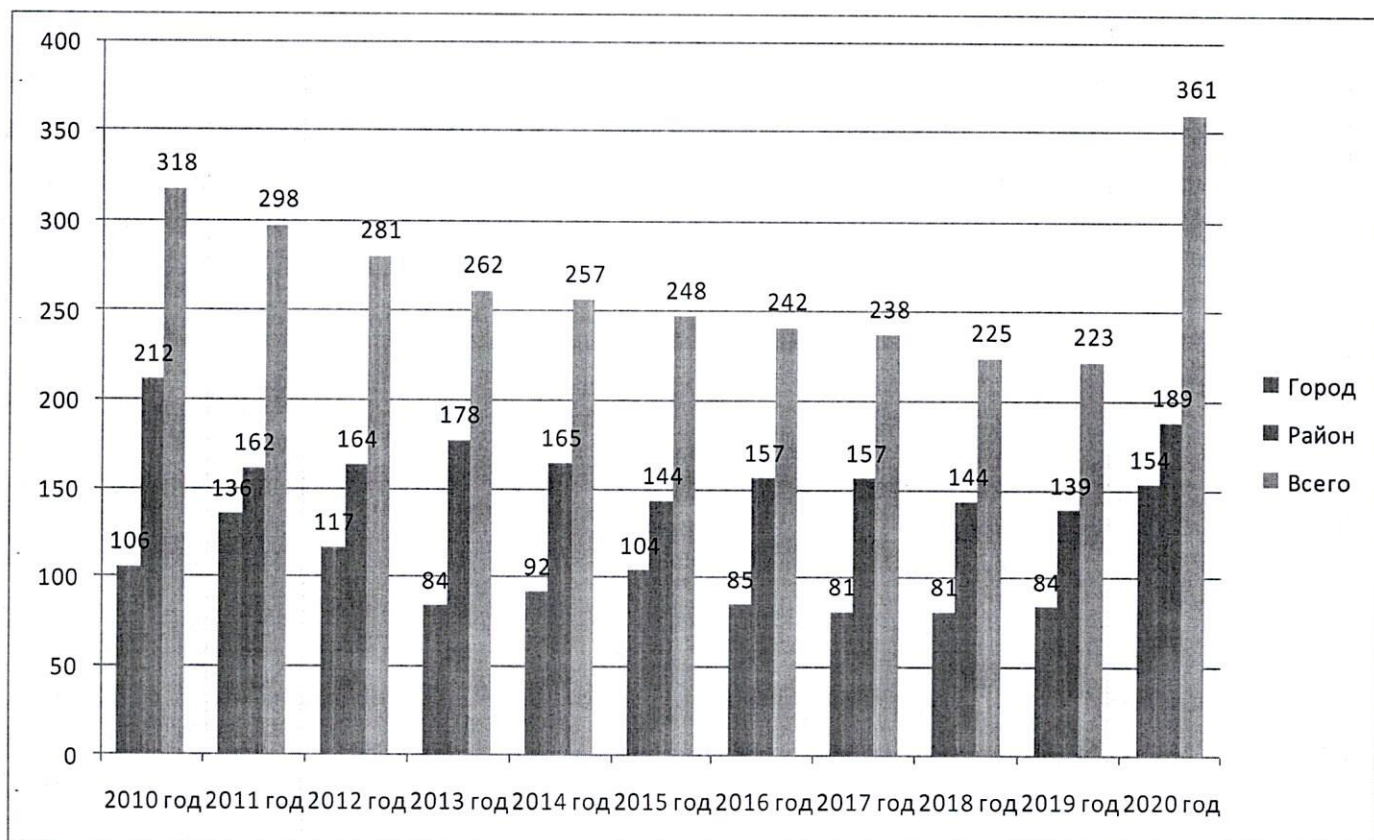
Зеленодольск муниципаль районындагы янғын куркынычын киметүне тәмин итәрлек эшчәнлекнең төп юнәлешләре түбәндәгеләр:

- янғын куркынычсызлыгы проблемаларын хәл итүгә юнәлдерелгән финанс һәм матди ресурсларны оптимальләштерү;
- торак пунктларда янғын деполарын төзү һәм реконструкцияләү, аларны заманча техник чаралар белән тәмин итү;
- матди-техник базаны һәм янғын сагы бүлекчәләрен әзерләү системасын үстерү;
- ирекле янғыннан саклау үсеше (алга таба – ДПО);
- янғыннарны ачыклау һәм халыкка хәбәр итү, шулай ук кешеләрне янғыннарда коткару чаралары һәм янғын сүндерү чаралары өлкәсендә инновацион технологияләр көртү;

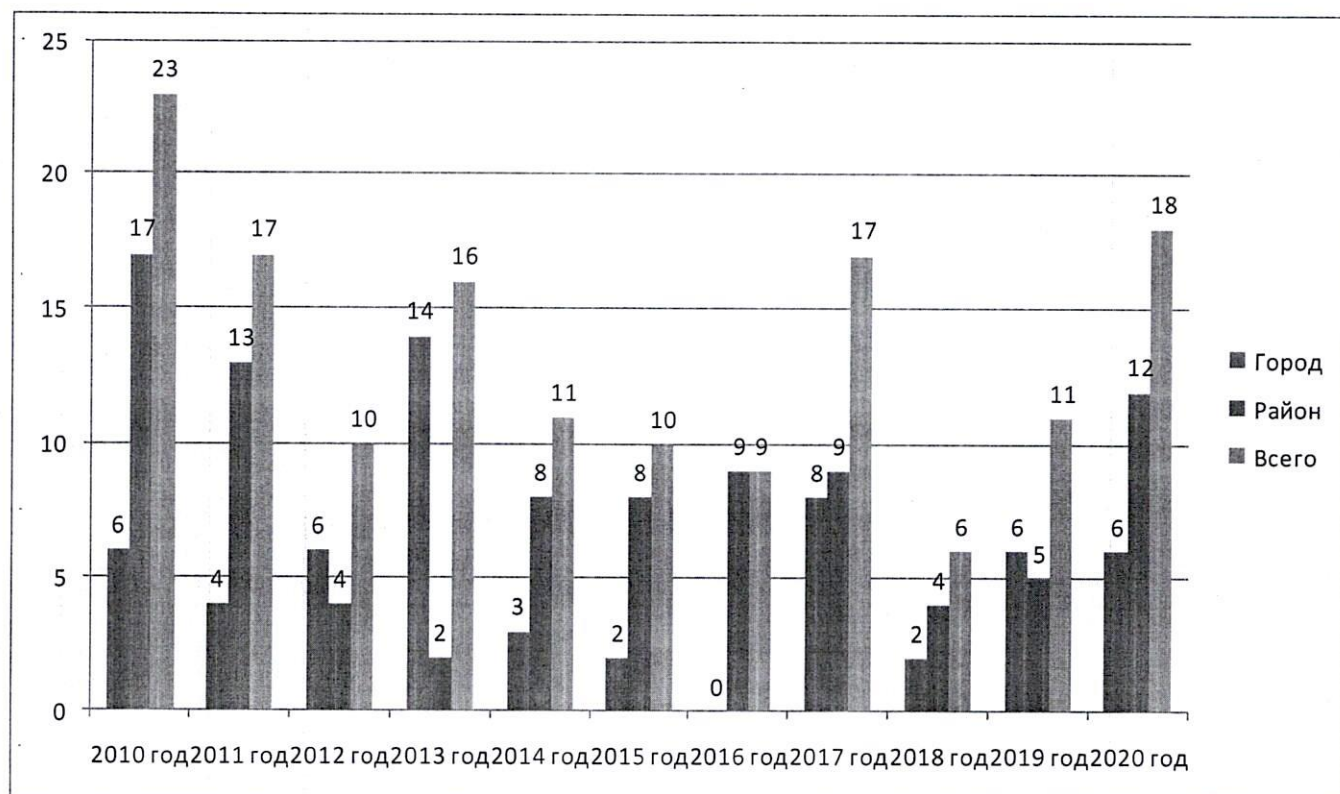
– белем бирү учреждениеләре, социаль яклау һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча өстенлекле чараларны тормышка ашыру.

Башкарма хакимият органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үз вәкаләтләре кысаларында Зеленодольск муниципаль районында янғын куркынычсызлыгын тәмин итү чараларын анализлау, министрлыклар, ведомстволар, оешмалар, предприятиеләр житәкчеләре тарафыннан гамәлгә ашырыла, тулаем алганда, янғыннарны ачыклау һәм сүндерү көчләрен үстерү өчен кирәкле координация чараларының нәтижәләлеген күрсәтә.

Зеленодольск муниципаль районында янғыннар саны

Янгыннарда кешеләрнең һәлак булуы

Хәзерге вакытта кешеләр күпләп була торган объектларны, уку, мәктәпкәчә, дэвалау учреждениеләрен, социаль хезмәт күрсәтү объектларын, мәдәни-тамаша һәм спорт учреждениеләрен янгынга каршы саклауны тәмин итү өчен электр челтәрләренә ремонт ясарга, янгын сигнализациясе жайланмалары, янгын турында хәбәр итү һәм кешеләрне эвакуацияләү белән идарә итү системалары белән жиһазландырырга кирәк. Кешеләр күп була торган объектларда ут белән яна торган чормалы корылмаларының конструкцияләрен уттан саклый торган эшкәртүне башкарырга. Социаль өлкәнең барлык объектлары да тышкы янгынга каршы су белән тәмин ителмәгән. Кешеләр күп була торган объектлардан «01» дежур-диспетчерлык хезмәтенә автоматик янгын саклау системаларынан сигналларны чыгарырга кирәк.

Социаль өлкә учреждениеләрен, кешеләр күп була торган объектларны беренчел янгын сүндерү чаралары белән комплектлау өчен өстәмә рәвештә янгын сүндерү жайланмалары сатып алырга, янгын краннарын янгын жиңнәре һәм стволлар белән комплектларга кирәк.

Зеленодольск муниципаль районы территориясендә социаль билгеләнештәге объектлар (мәктәп, балалар, мәктәпкәчә, урта һәм югары һөнәри белем бирү, халыкка социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре, дэвалау, балалар сәламәтләндерү лагерьлары һәм спорт объектлары) тышкы янгынга каршы су белән тәмин ителде.

Зеленодольск муниципаль районының торак пунктларында янғын сүндерү автомобильләре кую һәм кышкы һәм жәйге чорда су алу өчен каты өслекле майданчыклар (пирслар) булдырырга кирәк.

Зеленодольск шәһәрндә 4 сусыз участок бар, аерым алганда Гари микрорайоны, 1 нче Тимер юл урамы, «Могжизалар кыры» микрорайоны, Яңа төзелеш урамы. Әлеге районнарда су чыганагынан ераклык 500 метрдан артып китә.

Шуңа бәйле рәвештә күрсәтелгән районнарда 20дән дә ким булмаган янғын гидранты урнаштырырга кирәк, алар арасында: «Могжизалар кыры» микрорайонында – 9дан да ким булмаган янғын гидранты; «Гари» микрорайоны – 8 янғын гидранты, 1нче Тимер юл урамы районында-кимендә 3 янғын гидранты.

Зеленодольск муниципаль районы территориясендә 13 сусыз участок: Р. К.Кәвәли, Үтәнгеш, К. Карагуҗа, Соловьевка, Новочувашский, Воронино, Луговой, Иске Шырдан, Говядино, Луковский, Кызыл таң, Тат. Исламы, Рус. Наратлысы авыллары. Әлеге торак пунктларда булган су башняларын рәткә китерү буенча эшне дәвам итәргә, табигый һәм ясалма су чыганакалары янында янғын сүндерү автомобильләре кую өчен каты өслекле майданчыклар төзөргә кирәк.

2021-2025 елларда ел саен 35 – 40 янғын гидрантын ремонтларга кирәк. Бер гидрантны ремонтлау суммасы ("ЗВКС" АЖ предприятиесе мәгълүматлары буенча) - 30.210 сум 38 тиен.

Билгеләнгән программа чараларын тормышка ашыру янғын куркынычсызлыгының нәтиҗәле координацияләнгән системасын булдырырга, зур янғыннар барлыкка килү ихтималын киметергә, янғыннарда һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләрнең санын киметергә, янғыннардан ел саен матди югалтуларны киметергә, матди-техник базаны ныгытырга һәм янғын сүндерү бүлекчәләренең әһәмиятлелеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Тәкъдим ителгән чаралардан өстәмә уңай социаль эффект хезмәт шартларын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк (янғын техникасы һәм авария-коткару жиһазларының яңа үрнәкләрен кертү, бүлекчәләрне кирәкле әйберләр һәм махсус мөлкәт белән комплектлау, биналар һәм бүлмәләрне реконструкцияләү хисабына хезмәт шартларын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк).

«Янғын куркынычсызлыгы» бүлеген тормышка ашыруның соңгы нәтиҗәсе Зеленодольск муниципаль районы икътисадына янғын китергән зыяннарны киметү, экосистемаларның төрлелеген саклау, экологик һәм ресурс потенциалын арттыру булачак.

Программа комплекслы характерга ия, һәм куелган максатларга ирешү бары тик программа чараларын үтәү вакытында үзара бәйләнгән һәм координацияләнгән вакытта гына мөмкин.

«Табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең килеп чыгу куркынычын киметү һәм аларның нәтижеләрен йомшарту» бүлеге тарафыннан Зеленодольск муниципаль районы халкының, территорияләренең һәм инфраструктура объектларының табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклануын арттыру, аларның тискәре нәтижеләрен йомшарту, гражданнар оборонасы өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру эшчәнлегенең төп юнәлешләре билгеләнде.

Әйләнә – тирәлеккә антропоген йогынты, климатның глобаль үзгәрешләре, экологик хәлнең начараюы һәм куркынычсыз технологияләр кертүнең тиешенчә темплары булмау нәтижәсендә табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр (алга таба-ГТХ) нәтижеләренең масштаблары арта.

Сезондагы куркыныч табигать күренешләре: урман (табиғый) янгыннары, жәйге давыллар, корылык, ташу, томан, бик көчле кар, буран, салкыннар халык һәм район территорияләре өчен җитди куркыныч тудыра. Күрсәтелгән күренешләрнең сезонлы булуы һәм аларны фаразлау мөмкинлеге превентив чаралар үткәргә һәм планлаштырырга мөмкинлек бирә.

Район халкы һәм әйләнә-тирә мохит өчен техноген характердагы куркыныч тудыра.

Техноген ГТХ барлыкка килүгә китерүче төп проблемалар булып түбәндәгеләр тора:

- югары дәрәжәдә тузган төп һәм житештерү фондлары һәм саклау системалары;
- барлык төр транспортны эксплуатацияләгәндә кагыйдәләрне һәм таләпләрне бозу;
- хезмәт күрсәтүче персоналның эзерлек дәрәжәсе һәм гамәли күнекмәләре түбән булуы;
- техник чаралар торышын күзәтүнең җитәрлек дәрәжәдә булмавы;
- матди-техник тәмин ителеш начараю, регламент эшләренең сыйфатын кимүе, җиһазларның тузуы һәм җимерелүе;
- куркынычсызлык кагыйдәләрен һәм техникасын бозу, ут белән саксыз эш итү һәм аңлы рәвештә ут төртү;
- төп технологик җиһазларның ресурсын эшләп чыгару дәрәжәсе һәм тулаем төп фондларның канәгатьләнмәслек торышы;

- юл хэрэкэте кагыйдэлэрен, шулай ук барлык төр транспортны эксплуатациялэгэндэ кагыйдэлэрне һәм таләплэрне бозу.

Халыкка, житештерү һәм социаль инфраструктурага һәм экологик системага төрле тискәре йогынтысы факторларның көчәюе, потенциал куркыныч объектларда гадәттән тыш хәл килеп чыгу куркынычы арту кешенә яшәшенә һәм районның социаль-иқътисади үсешенә зур куркыныч тудыра.

Муниципаль характердагы гадәттән тыш хәлләрне локальләштерү һәм бетерү, гражданнар оборонасын алып бару өчен матди ресурслар резервлары (запаслары) кирәк. Әмма районда шәхси саклану чаралары, медицина саклану чаралары, азык-төлек, азык-төлек чималы һәм башка матди ресурслар кебек позицияләр буенча запаслар (резервлар) житәрлек түгел. Моннан тыш, иқътисадның кайбер объектларында гражданнар оборонасының саклау корылмалары (алга таба – ГО СК) канәгатләнмәслек хәлдә.

«Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994елның 21 декабрэндәге 68-ФЗ номерлы һәм «Гражданнар оборонасы турында» 1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы федераль законнар таләпләре нигезендә, гражданнар оборонасы өлкәсендәге башкарма хакимият органнары вәкаләтләре тарафыннан, шул исәптән түбәндәгеләр булып тора:

- саклау корылмаларын куллануга даими эзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;
- гражданнар оборонасы максатларында матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын булдыру һәм тоту;
- халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәге чараларны финанслауны гамәлгә ашыру.

Әмма алда санап үтелгән вәкаләтләр тулысынча гамәлгә ашырылмый. Зеленодольск муниципаль районы тарафыннан гражданнар оборонасы, халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәге вәкаләтләрне үтәү максатларында түбәндәге чараларны башкару карала:

- гамәлдәге СК ГО фондын яшеренүчеләрне кабул итүгә эзерлеккә китерү;
- гидротехник корылмаларның эксплуатацион ышанычлылыгын арттыру буенча чаралар үткөрү;
- гражданнар оборонасы максатларында шәхси саклану чаралары, медицина чаралары һәм башка матди ресурслар запасларын булдыру һәм тоту.

Югарыда каралган һәр юнәлеш Зеленодольск муниципаль районы эш-гамәлләрен һәм ресурсларын тиешле дәрәжәдә координацияләүне таләп итә, гадәттән тыш хәлләр хәвеф-хәтәрләрен киметү буенча бурычларны хәл итү бары тик «Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең килеп чыгуын киметү һәм аларның нәтижәләрен йомшарту» бүлеге кысаларында гына ирешергә мөмкин. Шуңа күрә бу проблеманы традицион ысуллар белән

хәл итү, максатчан планлаштыру методларын кулланмыйча, кирәкле нәтижеләргә ирешү һәм финанслау күләмнәрен арттыруга китерергә мөмкин.

«Су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» бүлеге су объектларында куркынычсызлык өлкәсендә федераль һәм Республика хокукый актлары, шул исәптән «жирле үзидарә оештыруның төп принциплары турында» 6.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан су объектларында кешеләр тормышын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 2009 елның 23 апрелендәге №256 карары нигезендә эшләнган.

«Су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» бүлеге Зеленодольск муниципаль районының су объектларында куркынычсызлыкны тәмин итү өлкәсендәге вәкаләтләрен тормышка ашыруга юнәлдерелгән.

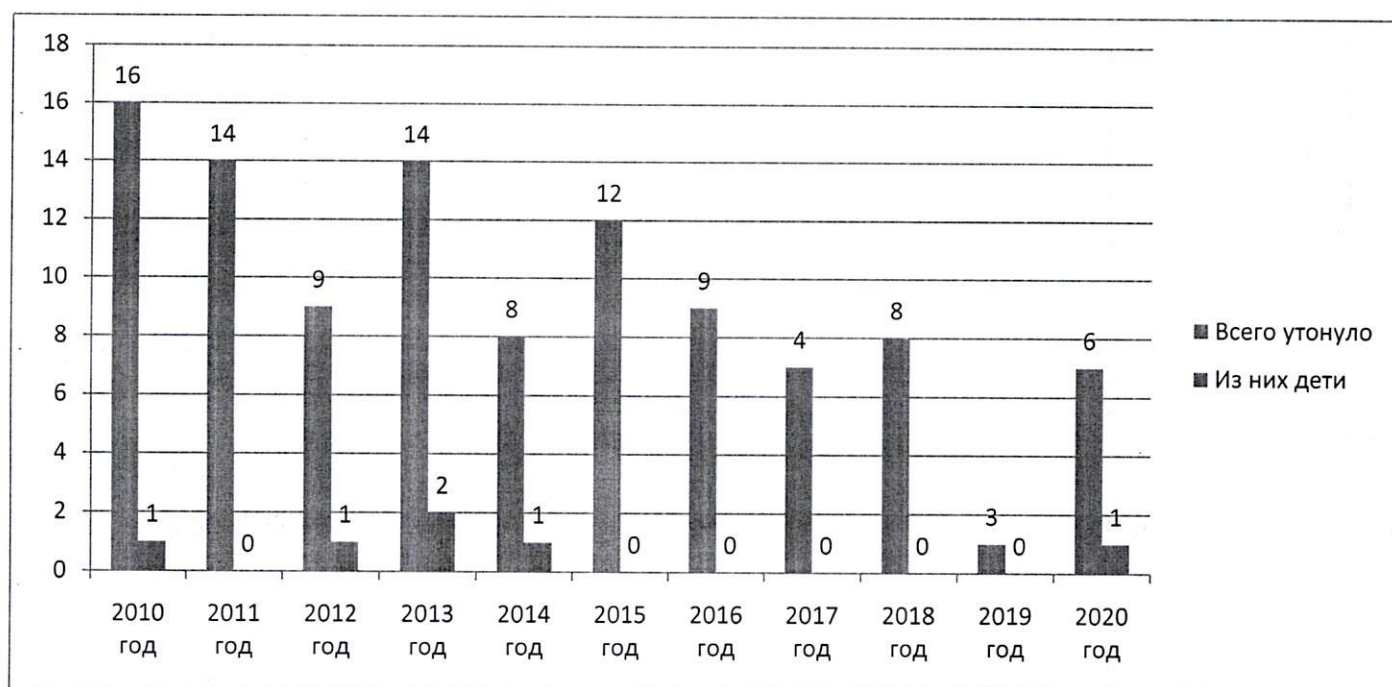
Өлеге бүлек тарафыннан түбәндәге чаралар билгеләнде:

- су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү өлкәсендә чаралар оештыру һәм үткәрү белән идарә итү буенча;
- Зеленодольск муниципаль районының су объектларында халык күпләп ял итә торган урыннарда жәмәгать коткару постлары булдыру, аларның эшен оештыру буенча;
- халыкны йөзү буенча укыту.

Зеленодольск муниципаль районы Татарстан Республикасы буенча Россия ГТХМ Баш идарәсенә ГИМС үзәгенә Зеленодольск инспекторлык бүлеге җаваплылыгы зонасына керә. Районда гомуми озынлыгы 250 километр булган 9 елга исәпләнә, аерым алганда: Идел, Зөя, Әрә, Бува, Сумка, Гөбнә, Петъялка, Секерка, Келәнче елгалары. Район чикләрендә Идел елгасы озынлыгы-30 километр, Зөя елгасы – 50 километр. Моннан тыш, Раифа, Осиново һәм Ильино торак пунктларында кешеләр коену мөмкин булган күлләр бар.

Район территориясендә су объектларының күп булуы халыкның суда күп санлы ял итү урыннары барлыкка килү өчен алшартлар тудыра. Статистика мәгълүматлары буенча, соңгы 10 елда (2010-2020 еллар) Зеленодольск муниципаль районының су объектларында 103 кеше батып үлгән (аларның 5се-балалар). Кешеләрнең күбесе жәйге коену сезоны вакытында коену өчен жиһазланмаган урыннарда һәлак була.

Зеленодольск муниципаль районында су объектларында һәлак булучылар турында мәгълүмат

Зеленодольск муниципаль районының су объектларында кешеләр үлеменең төп сәбәпләре булып түбәндәгеләр тора:

- кешеләр өчен бу максатларга коену жайланмаган урыннарда;
- исерек килеш сулыкларда коену яки ял итү;
- балаларның йөзә белмәве;
- балаларның ата-анасыз коенуы;
- сулыкларда кешеләрнең тормышын саклау кагыйдәләре белән билгеләнгән гади куркынычсызлык нормаларын үтәмәү.

Балаларның су объектларында үлүен кисәтү максатыннан, бассейннарда һәм ачык сулыкларда йөзүгә өйрәтү эшләре алып барыла. Гомуми белем бирү йортларында гадәттән тыш хәлләрдә килеп чыкканда, су объектларында бәхетсезлек очракларында гомуми әзерлек тәэмин ителә.

Гомуми белем бирү учреждениеләре укучылары белән максатчан эшнең төп нәтижәсе-укучыларның йөзә белүе, суда үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен белүе, ә өлкән сыйныф укучылары һәм урта махсус уку йортлары студентлары-коткару, үз-үзеңне саклау һәм зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтү күнекмәләрен алу.

Су объектларында (барыннан да элек балалар) халыкның куркынычсызлык дәрәжәсен күтәрү өчен, Зеленодольск муниципаль районы башкарма хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнарының максатчан, координацияләнгән гамәлләре, программа кысаларында барлык кызыксынучы

структуралар белән үзара бәйләнешне оештыру, бәхетсезлек очраklarын профилактикалауның яңа юлларын эзләү, идарә итү, укыту һәм тәрбиянең алдынгы методлары нигезендә сулыкларда кешеләрне коткаруның яңа юлларын эзләү зарур.

Әлеге проблемаларны хәл итү су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү мәсьәләләрендәге эшләр торышын сыйфатлы итеп үзгәртәргә мөмкинлек бирәчәк.

Су объектларында кешеләр иминлеген нәтижәле тәмин итү бары тик дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының төп эшчәнлегенә кысаларында гына оештырыла алмый. Проблеманы хәл итү бары тик озак вакытка исәпләнгән стратегия һәм хезмәттәшлекнең оештыру-финанс механизмнарын куллану, икътисад субъектларының һәм жәмгыять институтларының көчләрен һәм ресурсларын координацияләү һәм концентрацияләү булганда гына мөмкин.

Югарыда күрсәтелгән проблемаларны хәл итү өчен, аларның килеп чыгу сәбәпләрен исәпкә алып, максатчан программа методын куллану зарур.

Максатчан программа методын кулланганда түбәндәгеләр гамәлгә ашырылачак:

- су объектларында (пляжларда) халык күпләп ял итә торган урыннарда эшләү өчен муниципаль берәмлекләрдә жәмәгать коткару постлары инфраструктурасын булдыру;
- коткару постларын су объектларында бәхетсезлек очраklarын кисәтү һәм профилактика һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча күрсәтмә мәгълүмат белән тәмин итү;
- жәмәгать коткару постлары өчен коткаручыларны укыту.

Зеленодольск муниципаль районының су объектларында булган хәлләр белән бәйле проблеманың торышын анализлау Программаның әлеге бүлегендәге төп бурычны билгеләде.

Максатчан программа методын куллану су объектларында һәлак булучылар санын киметүгә һәм жәмәгать коткару постлары санын арттыруга юнәлдерелгән гамәли чаралар комплексын тормышка ашырырга мөмкинлек бирәчәк.

Зеленодольск муниципаль районы территориясендә 2 рәсми пляж ачылды, аларда 2 коткару посты булдырылды һәм эшли. Үткәреелгән анализ нигезендә, суда халык күпләп ял итә торган урыннарда куркынычсызлыкны тәмин итү өчен тагын 2 рәсми пляж ачу таләп ителә, аларда тагын 2 коткару посты булдырырга, шулай ук кешеләр күпләп су коена торган калган урыннарда 8 жәмәгать коткару посты булдырырга кирәк.

Жәмәгать коткару постын жиһазлауның яқынча табеле

№ т/б	Исеме	Саны	Берәмлек өчен бәясе , сум.	Гомуми бәя, сум.
1.	«Спасательная» («Коткару») дип язылган «Кефаль» тибындагы көймә	1 данә	30 000	30 000
2.	Коткару кругы	5 данә	2 100	10 500
3.	Коткару жилеты	5 данә	1 100	5 500
4.	Конец Александрова	2 данә	800	1 600
5.	Электромегатфон	1 данә	1.500	1 500
6.	Трал «кошками»	1 данә	800	800
7.	Кызыл крест белән ак флаг	2 данә	400	800
8.	Багор	2 данә	1 000	2 000
9.	Санитар сумка яки медикаментлар жыелмасы булган аптечка	1 комплект	2 500	2 500
10.	Янгынга каршы щит	1 комплект	3 000	3 000
11.	Жиңел водолаз кирәк-яраклары (ластлар, битлек, трубка)	2 комплект	2 000	4 000
12.	Палатка	1 данә	5 000	5 000
13.	Жиң тасмасы	2 данә	500	1 000
14.	Бинокль	1 данә	2 000	2 000
15.	Су коену зонасын билгеләү өчен буйкалар	1 комплект	5 000	5 000
16.	Форма	3 комплект	600	1 800
17.	Рация	2 данә	1 500	3 000
БАРЛЫГЫ				80 000

Ел саен Татарстан Республикасы буенча Русия ГТХМ Баш идарәсенә ГИМС үзәгенә Зеленодольск инспекторлык бүлгә «ТР ЗМР ГТХМ идарәсе» МБУ белән берлектә су объектларында кешеләрнең үлемен булдырмау һәм жәйге, язгы-кышкы һәм язгы ташу чорында балаларның иминлеген тәмин итү буенча пропаганда эшләре алып бара. Моның өчен түбәндәге материаллар эшләнә: «Судагы экстремаль ситуациядә халыкның гамәлләре буенча белешмәлек», «Суда куркынычсызлык», «Коену вакытында куркынычсызлык чаралары», «Батучыга ярдәм итү ысуллары», «Ташу вакытында сулыкларда үз-үзенә тоту».

Су объектларында гражданның үз-үзләрән имин тоту, гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәге белемнәрән арттыруга, гражданның үз-үзләрән имин тотышы культурасын булдыруга юнәлдерелгән рус һәм татар телләрендә (плакатлар, брошюралар һәм башка басма продукция) күрсәтмә агитация материаллары эзерләүне оештыру Зеленодольск муниципаль районы бюджетын ағымдагы финанслау кысаларында, шулай ук предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләр, иганәчелек ярдәме күрсәтү хисабына күздә тотыла.

«Су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» бүлегендәге түбәндәге чараларны тормышка ашыру ярдәм итәчәк:

- пляжларда һәм жәмәгать коткару постлары урнашкан урыннарда һәлак булучылар санын киметү;
- профилактик чаралар үткөрү һәм халыкның активлығын арттыру хисабына Зеленодольск муниципаль районының су объектларында һәлак булучылар санын киметү;
- су объектларында халык күпләп ял итә торган яңа оештырылган урыннар ачу һәм аларда яңа коткару постлары булдыру;
- Зеленодольск муниципаль районы халкының су объектларында саклану дәрәжәсен күтәрү өчен шартлар тудыру;
- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлығын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын үтәгән өчен вазифаи затларның (судан файдаланучыларның) жаваплылығын арттыру.

4. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру этапларының һәм срокларының кыскача тасвирламасы

Муниципаль программа 2021-2025 елларда тормышка ашырыла, этаплап башкару планлаштырылмый.

Муниципаль программаны тормышка ашыруның фаразланган нәтижәләре:

- гражданның куркынычсызлығын тәмин итү буенча жирле үзидарә органнары эшчәнлегенән халыкның канәгать булуын арттыру;
- су объектларында деструктив вакыйгалар (янгынар, гадәттән тыш хәлләр, кешеләр һәлак булу очраklары һ. б.) киметү.

5. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет һәм башка ассигнованиеләр исәбенә, әлеге мәгълүматны форма буенча гомумиләштереп, ресурслар белән тәмин итү тасвирламасы

2021-2025 елларда программаны тормышка ашыруны финанс ягыннан тәмин итү район бюджетының республика һәм бюджет ассигнованиеләре,

финанслау лимитлары, шулай ук башка финанслау чыганаклары хисабына башкарылачак.

Муниципаль программаны финанслауның гомуми күләме 251187,201 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

2021 ел-50396,172 мең сум,

2022 ел-45243,824 мең сум,

2023 ел-52412,935 мең сум,

2024 ел-51547,135 мең сум,

2025 ел-51587,135 мең сум.

2021 – 2025 елларга муниципаль программаны тормышка ашыру өчен ресурслар белән тәмин итү чыганаклары буенча чыгымнарны фаразлау һәм ресурс белән тәмин итү 1-3 бүлекләрдә тәкъдим ителгән.

6. Муниципаль программаны тормышка ашыру мониторингы

Программаның җаваплы башкаручылары - «ЗМР ГО һәм ГТХ идарәсе» МБУ, ТР буенча Россия ГТХМ ГПС ГПС 8 ПСО, «ЗМР төзелеш һәм инфраструктура үсеше департаменты» МБУ.

Җаваплы башкаручылар түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

- Программаның төп чараларын үтәү (программаны тормышка ашыру планы нигезендә);
- Программаны тормышка ашыру эшчәнлеген координацияләү;
- факттагы нәтижеләрнең планлаштырылган күрсәткечләрдән читкә китүләренә бәя бирә һәм аның максатчан күрсәткечләрен аныклау буенча тәкъдимнәр кертә;
- Программаны тормышка ашыру мониторингы;
- Программаны гамәлгә ашыру барышына йогынты ясаган факторларны анализлау;
- Программаны тормышка ашыру бүлекләренең төп чараларын үтәмәү нәтижеләрен анализлау;
- Программаны тормышка ашыру барышы турында доклад әзерләү;
- Программаны алга таба тормышка ашыру буенча тәкъдимнәр әзерләү (Программаны тормышка ашыруның планлы динамикасыннан тайпылган яки Программаның төп параметрларына тискәре йогынты ясый торган риск факторларының йогынтысы булган очракта);
- чираттагы финанс елына бюджетны формалаштыру процессында Программа бурычларын тормышка ашыруга чыгымнар күләмнәрен ачыклау буенча тәкъдимнәр әзерләү.

Программаның җаваплы башкаручылары ел саен, чираттагы финанс елына кадәр елның 1 декабреннән дә соңга калмыйча, Программаны

тормышка ашыру планы проектын эшлилэр һәм Зеленодольск муниципаль районының финанс-бюджет палатасына тапшыралар.

Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитетының «Муниципаль программаларны эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслау турында» 2018 елның 26 июнендә кабул ителгән №1341 карары нигезендә «Халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янғын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәмин итү» муниципаль максатчан программасын тормышка ашыру нәтижәлелегенә һәм нәтижәләренә бәя бирүне үткәргә.

7. Программаның икътисадый, социаль һәм экологик нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеге, узган ел белән чагыштырганда, төп күрсәткечләрнең (индикаторларның) һәрберсенен билгеләнгән күрсәткечләренә ирешүдән чыгып, шулай ук база елына карата арта барган нәтижәдән чыгып бәяләнгән.

Билгеләнгән программа чараларын тормышка ашыру халыкны һәм Зеленодольск муниципаль районы территориясен гадәттән тыш хәлләрдән саклауның нәтижәле координацияләнгән системасын булдырырга, янғын куркынычсызлыгының югары дәрәжәсен тәмин итәргә, янғыннарның һәм аларда һәлак булган кешеләрнең санын киметергә, шулай ук су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Тәкъдим ителгән чаралардан өстәмә уңай социаль эффект хезмәт шартларын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк (янғын техникасы һәм авария-коткару жиһазларының яңа үрнәкләрен кертү, бүлекчәләргә кирәкле әйберләр һәм махсус мөлкәт белән комплектлау, биналар һәм бүлмәләргә реконструкцияләү хисабына хезмәт шартларын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк).

Программаны тормышка ашыруның соңгы нәтижәсе булып Зеленодольск муниципаль районы экономикасындагы гадәттән тыш хәлләр, янғыннар һәм су объектларында булган хәлләр, экосистемаларның төрлеләнгән саклау, экологик һәм ресурс потенциалын арттыру тора.

Программа комплекслы характерда, һәм куелган максатларга ирешү бары тик программа чараларын үтәү вакытында үзара бәйләнгән һәм координацияләнгән вакытта гына мөмкин.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсенен максатчан индикаторы-халыкның гражданнарның куркынычсызлыгын тәмин итү буенча жириле үзидарә органнары эшчәнлегеннән канәгать булу.

**«Янгың куркынычсызлыгы» бүлегенен
 максатлары, бурычлары, нәтижеләрен баяләү индикаторлары һәм чаралары буенча финанслау**

Бүлекнең максаты:

Янгыңнар куркынычын социаль кабул итәрлек дәрәжәгә кадәр киметү, шул исәптән янгың нәтижәсендә һәлак булган һәм жәрәхәтләнгән кешеләр санын киметүне дә кертеп.

Бүлекнең бурычлары:

- 1.Территорияләрне һәм объектларны янгыңга каршы саклау системасын үстерү һәм камилләштерү.
- 2.Зеленодольск муниципаль районы территориясендә урнашкан ирекле янгыңнан саклау бүлекчәләре эшчәнлеген үстерү һәм камилләштерү, аларны техник яктан яңадан тәэмин итү.

№ т/б	Чара исеме	Башкаручылар	Гамәлгә ашыру срогы	Ахыргы нәтижеләр не баяләү индикатор лары, үлчәү берәмлекл ере	Индикатор күрсәткечләре					Финанслау күләме һәм чыганагы-мөң сум							
					2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025			
1 нче бурыч. Территорияләрне һәм объектларны янгыңга каршы саклау системасын үстерү һәм камилләштерү																	
1.1.	Зеленодольск муниципаль районы территорияләрен һәм объектларын янгыңга каршы саклауны тәэмин итү	предприятияеләр, оешманың (киләшү буенча)	2021 - 2025 еллар							13491,0	8851,0	15809,0	15298,0	15298,0			
	1 нче бурыч буенча:									ВБИ	ВБИ	ВБИ	ВБИ	ВБИ			
	2 нче бурыч. Зеленодольск муниципаль районы территориясендә урнашкан янгыңнан ирекле янгыңнан саклау бүлекчәләренен эшчәнлеген үстерү һәм камилләштерү,									13491,0	8851,0	15809,0	15298,0	15298,0			
	1 нче бурыч буенча:									ВБИ	ВБИ	ВБИ	ВБИ	ВБИ			
	2 нче бурыч буенча:									13491,0	8851,0	15809,0	15298,0	15298,0			

аларны техник яктан яңадан тәэмин итү

**«Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр куркынычын киметү һәм нәтижеләрен йомшарту»
бүлегенен**

максатлары, бурычлары, нәтижеләрен бәяләү индикаторлары һәм чаралары буенча финанслау

Бүлекнең максаты:

Зеленодольск муниципаль районы халкының, территорияләренен һәм инфраструктура объектларының табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклануын арттыру, аларның тискәре нәтижеләрен йомшарту, гражданданнар оборонасы өлкәсендәге чараларны тормышка ашыру.

Бүлекнең бурычлары:

1. Гражданданнар оборонасы, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өлкәсендә идарә итүнең нәтижеләлеге арттыру;
2. Зеленодольск муниципаль районында кризиска каршы идарә системасын үстерү;
3. Экстремаль шартларда эшлөүче һәм гадәттән тыш хәлләрдә зыян күргән затларны реабилитацияләү системасын камилләштерү;
4. Гражданданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр өлкәсендә халыкны әзерләү.

№ т/б	Чара исеме	Башкаручылар	Гамәлгә ашыру срогы	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары , үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре					Финанслау күләме һәм чыганагы-мең сум										
					2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025						
1. Гражданданнар оборонасы, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өлкәсендә идарә итүнең нәтижеләлеге арттыру																				
1.1.	Гадәттән тыш хәлләрдә гражданданнар оборонасы һәм саклау өлкәсендә чаралар	Район башкарма комитеты	2021 - 2025 еллар	Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү хәлләрне кисәтү һәм бетерү өчен	100	100	100	100	100	5817,018	5820,97	5825,081	5825,081	5825,081	5825,081	БЗМР	БЗМР	БЗМР	БЗМР	БЗМР

№ т/б	Чара исеме	Башкаруучылар	Гамалга ашыру срогы	Ахыргы нәтижелерне баяләү индикаторлары, үлчөү берәмлекләре	Индикатор күрсәткелчлере					Финанслау күләме һәм чыганагы-мөң сум					
					2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	
	күтөрү			граждандар оборонасы һәм белгечләре өчен квалификация күтөрүне узган вазыйфай затлар саны, кеше	1019	1021	2023	1024	1025	103,0 ВБИ	118,0 ВБИ	104,0 ВБИ	104,0 ВБИ	104,0 ВБИ	104,0 ВБИ
3.2.	Жирлекләрнең оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр өлкәсендә укыту-консультация пунктларын булдыру, жиһазландыру һәм аларның эшчәнлеген оештыру	Предприятие һәм оешмалар (килешү буенча) Жирле үзидарә органнары (килешү буенча) предприятие һәм оешмалар (килешү буенча)	2021 - 2025 еллар 2021 - 2025 еллар	булдырылган укыту-консультация пунктларының эзерлек дәрәжәсе, процент	100	100	100	100	100	-	64,0 ВБИ	75,0 ВБИ	80,0 ВБИ	85,0 ВБИ	85,0 ВБИ
2 нче бүлек буенча барлыгы, шул исәптән:										35727,57 2	35230,624	35361,735	35431,73 5	35431,73 5	35431,73 5
										БЗМР					
										12032,67 2	12036,624	12040,735	12040,73 5	12040,73 5	12040,73 5
										БП					
										1080,9	730,0	730,0	730,0	730,0	730,0
										ВБИ					
										22614,0	22464,0	22591,0	22661,0	22671,0	22671,0

* Финанслау ел саен бүлөп бирү факты буенча ачыкланачак

Кулланылган кыскартулар Исемлеге: БЗМР – Зеленодольск муниципаль районы бюджеты, БП – Зеленодольск муниципаль районы бюджетты, ВБИ – бюджеттан тыш чыганаclar.

**«Су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү» бүлегенен
максатлары, бурычлары, нәтижеләрен бәяләү индикаторлары һәм чаралары буенча финанслау**

Бүлекнең максаты:
Су объектларында халыкның тормыш иминлеген арттыру.

Бүлекнең бурычлары:

1. Зеленодольск муниципаль районының су объектларында халык күпләп ял итә торган урынарда жәмәгать коткару постларын булдыру, жиһазландыру һәм оештыру;
2. Халыкны, барыннан да элек балаларны, йөзү һәм суда коткару алымнарына өйрәтү;
3. Су объектларында бәхетсезлек очраklarын кискәтү һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча профилактик эшнә оештыру.

№ т/б	Чара исеме	Башкаруучылар	Тамалга ашыру срогы	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре					Финанслау күләме һәм чыганагы-мөч сум							
					2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025			
1. Зеленодольск муниципаль районында халык күпләп ял итә торган су объектларында жәмәгать коткару постларын булдыру, жиһазландыру һәм оештыру																	
1.1.	Ижтимагый коткару постларын булдыру һәм карап тоту, аларны кирәкле жиһазлар белән тәэмин итү	Жирле органнары (киләштерү буенча)	2021 - 2025 еллар	Пляжларда халык күпләп ял итә торган су объектларында жәмәгать коткару постлары саны (берәмлек)	2	2	2	2	2	464,8 БП	464,8 БП	464,8 БП	464,8 БП	464,8 БП	* БП	* БП	560,0
		предприятия һәм	2021 - 2025	Пляжларда халык күпләп ял итә торган су объектларында жәмәгать коткару постлары саны (берәмлек)	1	1	1	1	1	480,0	500,0	520,0	540,0	560,0			

